

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОСВІТА І ЗДОРОВ'Я ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ

ФАКУЛЬТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ,
СПОРТУ І ЗДОРОВ'Я

Український державний університет
імені Михайла Драгоманова

2023 р.

УДК 37.215.31-253.6:[796+613](072)

Матеріали п'ятого міжнародного симпозиуму «Освіта і здоров'я підрастаючого покоління»: Зб. наук. Праць / За ред. Білик В.Г. – Вип. 5. – К.: Алатон, 2023. – 164 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Андрущенко Віктор Петрович – ректор Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, академік НАПН України, Член кореспондент НАН України, доктор філософських наук, професор.

Тимошенко Олексій Валерійович – декан факультету фізичного виховання, спорту і здоров'я, Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, доктор педагогічних наук, професор.

Білик Валентина Григорівна – завідувачка кафедри здоров'я, валеології та медико-біологічних дисциплін, доктор педагогічних наук, професор кафедри здоров'я, валеології та медико-біологічних дисциплін Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

ISBN 978-617-7834-26-6

ЗМІСТ

Аксьонова О.П., Півненко Ю.В. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ: ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ТРЕНІНГУ.....	7
Андрєєва Т.Т., Шарак О.В. ЗМІЦНЕННЯ ФІЗИЧНОГО І ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ПІД ЧАС ЗАНЯТЬ З КОЛЕКТИВНОГО МАЛЮВАННЯ.....	9
Ареф'єєва Л. П., Плющакова О. В., Блощук А.О. ЕФЕКТИВНІ НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....	11
Ареф'єєва Л.П., Плющакова О.В., Браткевич О.В. СИЛОВІ НАВАНТАЖЕННЯ ЯК ЗАСІБ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ ЗВО.....	14
Баштовенко О.А. ЗДОРОВ'Я – НАСКРІЗНА ЖИТТЄВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ.....	16
Бєсєдіна А.А. ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	18
Білик В.Г., Книш С.І., Мєгалінська Г.П., Білик Ж.І. ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ РЕКРЕАЦІЇ: ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ.....	19
Бобровник Л.П., Яхонтова Г.С., Сущенко Л.П. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО СТВОРЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ ДЛЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ВІКУ З ВРОДЖЕНОЮ ПАТОЛОГІЄЮ КУЛЬШОВИХ СУГЛОБІВ.....	21
Василенко К.С. ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ: ДОСВІД США.....	24
Васильчук А.Л. ЕНІОПСІАНАТОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ПСІ-ФЕНОМЕНАЛЬНОГО ЕНІОІНТЕЛЕКТУ.....	28
Виговський Л.А., Виговська Т.В. ЕКОЕТИКА ЯК ЧИННИК ПОДОЛАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КРИЗИ.....	34
Воловик Н.І. Підвальна О.В. МЕНТАЛЬНИЙ ФІТНЕС – ЯК ЗАСІБ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ В ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	37
Волохата К.М., Нечитайло М.М. ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС НУШ.....	39
Ганчева К.М. НАВЧАННЯ ТЕХНІЦІ ГРИ У ВОЛЕЙБОЛ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЗАСОБАМИ РУХЛИВИХ ІГОР.....	40
Голованова І.А., Плужнікова Т.В., Мартиненко Н.В. PECULIARITIES OF THE ORGANIZATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS IN MEDICAL INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION IN THE CONDITIONS OF DISTANCE LEARNING.....	42
Грабик Н.М., Грубар І.Я., Гулька О.В. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ НА ЗАНЯТТЯХ З ГІГІЄНИ ДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	44
Гудзяк І.В. ВИКОРИСТАННЯ «ДОРІЖКИ ЗДОРОВ'Я, ЯК ТУРБОТА ПРО ФІЗИЧНЕ ЗДОРОВ'Я ДОШКІЛЬНИКІВ.....	46
Данилюк С.Л., Ігнатенко С.А. РЕАЛІЗАЦІЯ МОРАЛЬНО-ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ «ОСНОВ ЗДОРОВ'Я».....	49
Данько О.В. ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО ПОРУШЕНЬ.....	51
Демиденко М.О. ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ.....	53
Дігтяр В.А., Лук'яненко Д.М., Камінська М.О., Власов О.О. АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ДИТЯЧОЇ ХІРУРГІЇ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ В МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ.....	55
Дубініна К.В. ПСИХОДІАГНОСТИКА ФЕНОМЕНУ ПРОКРАСТИНАЦІЇ СТУДЕНТІВ.....	57
Ельтек І. В. МЕДИКО-БІОЛОГІЧНА ТА ВАЛЕО-ПСИХОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА.....	60

• stimulating students to self-discipline, self-organization, independent mastering learning material, and independent decision-making, while increasing their intellectual potential [4].

Innovative educational technologies create an opportunity to independently analyze and reproduce the acquired knowledge to solve students professional and life problems. They direct educational activities to prepare creative, and new-minded professionals. Improving the

efficiency of students' independent work is associated with improving the quality of their training, professional growth, and the formation of relevant competencies. Electronic educational resources are available on the local area network of the higher education institution, on the Internet and on electronic media. They provide higher education students with the necessary information, increase the level and quality of educational services.

References

1. Наказ МОН України «Про внесення змін до Положення про електронні освітні ресурси» від 29.05.2019 № 749 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/Re33637?an=1>.
2. Дистанційні технології – методи динамічного сприйняття інформації як основа оновлення змісту освіти / Т. О. Стрількова, О. О. Тележкіна, О. Ю. Бабиченко, О. С. Калмиков, М. Пятайкина // Новий Колегіум. – 2020. – № 3. – С. 25-33.
3. Скрипник І. М. Використання дистанційних методів навчання в медичній освіті / І. М. Скрипник, Г. С. Маслова, Н. П. Приходько, О. Ф. Гопко, О. А. Шапошник // Проблеми безперервної медичної освіти та науки. – 2020. – № 3 (39). – С. 29-31.
4. Створення освітніх електронних ресурсів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN23/13vipoe.pdf>.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ НА ЗАНЯТТЯХ З ГІГІЄНИ ДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Грабик Надія Михайлівна

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент кафедри теоретичних основ і методики фізичного виховання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Грубар Ірина Ярославівна

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент кафедри теоретичних основ і методики фізичного виховання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Гулька Ольга Василівна

асистент кафедри теоретичних основ і методики фізичного виховання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Ефективність роботи закладу загальної середньої освіти (ЗЗСО) визначається не лише якістю освіти, а й створенням безпечних і нешкідливих умов навчання й виховання учнів, які б сприяли формуванню гармонійно розумово-фізично розвиненої особистості з відповідальним ставленням до власного здоров'я.

В наш час для ефективної реалізації державної політики щодо формування здоров'язбережувального освітнього середовища затверджено ряд нормативно-правових документів. Серед таких документів: Національна стратегія розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у НУШ [6]; Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти [8]; Професійний стандарт

«Вчитель закладу загальної середньої освіти» [7]; Методичні рекомендації щодо організації освітнього простору Нової української школи [4]; Концепція розвитку щоденного спорту в закладах освіти [3] тощо.

На думку Г.М. Мешко здоров'язбережувальне середовище – це середовище, яке спеціально створюється в системі освіти та охоплює сукупність певних умов, здоров'язбережувальних технологій, що використовуються навчальним закладом та спрямовані на збереження і зміцнення здоров'я дітей, на покращення їх настрою та самопочуття, функціонування стану організму, підвищення адаптаційних можливостей учнів та формування мотивації на здоровий спосіб життя [5, с. 158].

Формування безпечного та здорового освітнього середовища сприятиме кращій реалізації інтелектуального, фізичного, соціального та емоційного розвитку учнів, їх потенціалу, а також матиме позитивний вплив на стан громадського здоров'я, економіки та демографії в цілому в Україні [6].

Рівень професійної підготовки педагога до створення здоров'язбережувального середовища є пріоритетною складовою успішності закладу освіти, результативності застосування нових засобів навчання, які сприяють покращенню здоров'я учнів і відповідають вимогам часу.

Вчитель фізичної культури одночасно з іншими працівниками ЗЗСО бере участь в організації безпечного та здорового освітнього середовища [1]. В структурі компетентностей вчителя закладу ЗСО та вчителя фізичної культури одне з провідних місць належить здоров'язбережувальній, яка включає наступні компоненти: забезпечення безпечного освітнього середовища з урахуванням правил безпеки життєдіяльності, санітарних правил, норм, протиепідемічних правил; використання здоров'язбережувальних технологій під час освітнього процесу; проведення профілактично-просвітницькі заходи, спрямовані на збереження та зміцнення здоров'я учнів; роботи процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни; формування в учнів навиків культуру здорового та безпечного життя; створення методики й технології організації активного та безпечного дозвілля учнів [2, 7].

Програма підготовки вчителів фізичної культури у закладах вищої освіти передбачає формування вище вказаних складових здоров'язбережувальної компетентності. Одним з освітніх компонентів, який забезпечує цей процес на факультеті фізичного виховання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка є «Гігієна». Згідно з вимогами навчальної програми студенти повинні знати: основні положення гігієни загальної, шкільної та фізичного виховання; основні положення нормативно-правового забезпечення гігієнічного аспекту освітнього процесу та фізкультурно-оздоровчої діяльності; санітарно-гігієнічні основи діяльності у сфері освіти та фізичної культури; гігієнічні вимоги до використання факторів зовнішнього середовища (повітря, вода); гігієнічні основи загартовування організму; санітарно-гігієнічні вимоги до облаштування навальних приміщень ЗЗСО та основних фізкультурно-спортивних споруд, місць проведення рекреаційних заходів та фізкультурно-спортивного спорядження, інвентарю; основи раціонального харчування та питного режиму школярів; гігієнічні вимоги до забезпечення освітнього процесу школярів; особливості гігієнічного забезпечення занять різними оздоровчими формами фізичного виховання; гігієнічні засоби відновлення і підвищення працездатності учнів; правила особистої гігієни учня в освітньому процесі, під час занять фізичними вправами та повсякденному житті.

В результаті реалізації освітнього компонента «Гігієна» студенти повинні вміти: забезпечити дотримання гігієнічних вимог до експлуатації спортивних споруд, приміщень, місць занять фізичними вправами та інших навчальних приміщень; давати гігієнічну оцінку освітньому простору наскільки він сприяє фізичному розвитку, фізичній активності, дотриманню здорового способу життя та безпеці місць проведення різних форм фізичного виховання; застосовувати санітарно-гігієнічні заходи для профілактики інфекційних, неінфекційних захворювань, виявлення чинників ризику та потенційних проблем зі здоров'ям, захворювань в освітньому процесі та фізкультурно-спортивній діяльності; використовувати різні засоби загартовування та оцінювати його ефективність; формувати культуру здорового ха-

рчування, правильних харчових звичок, основ здорового харчування; скласти раціональний режим дня з урахуванням віку і характеру фізичної активності; планувати різні форми фізичного виховання з урахуванням медико-біологічних, санітарно-гігієнічних, психолого-педагогічних основ фізкультурно-спортивної діяльності, кліматичних, регіональних особливостей для безпечних, комфортних та здорових умов навчання в закладах освіти; володіти практичними вміннями застосовувати різні гігієнічні чинники для підвищення оздоровчого ефекту занять фізичними вправами та забезпечення здоров'язбережувального дозвілля учнів; використовувати гігієнічні знання для проведення профілактично-просвітницьких заходів з

учнями, педагогами, батьками, місцевими громадами щодо формування навиків культури здорового та безпечного життя.

Таким чином, згідно цілого ряду нормативно-правових документів освітнє середовище сучасного ЗЗСО повинно виконувати функції збереження та зміцнення здоров'я дітей. Тому важливо забезпечувати підготовку кваліфікованих педагогів здатних до створення безпечного та здорового освітнього середовища. Зміст освітнього компонента «Гігієна» спрямований на підготовку майбутніх вчителів фізичної культури для формування здоров'язбережувального освітнього середовища в процесі фізичного виховання, максимально сприятливого для всебічного розвитку та безпеки дітей.

Список використаних джерел

1. Грабик Н. М., Грубар І. Я., Яремій М. В. Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх вчителів фізичної культури на заняттях з гігієни. Наука, освіта, технології і суспільство: нові дослідження і перспективи: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 20 вересня 2022 р.): у 2 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2022. Ч. 2. С.67-69.
 2. Грабик Н., Грубар І., Гулька О. Реалізація освітнього компонента «гігієна» на факультеті фізичного виховання. Прикладне значення фізичної та військової підготовки у майбутній професії: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 20 грудня 2022 р. / Упор.: Є. В. Баженков, Ю. М. Сафонов, О. М. Шамич, Г. А. Коломоєць, Т. А. Малечко, А. А. Ребрина, Н. О. Дівінська, Г. В. Буянова. Київ: ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», 2022. С. 48-52.
 3. Концепція розвитку щоденного спорту в закладах освіти Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/85327/ (дата звернення 10.04.2023).
 4. Методичні рекомендації щодо організації освітнього простору Нової української школи Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/11KSKQSRW7c4hoMkFT1gqwU30jrOeh-R-/view> (дата звернення 11.04.2023);
 5. Мешко Г.М. Формування здоров'язбережувального освітнього середовища як аспект діяльності керівника загальноосвітнього навчального закладу. Науковий вісник ужгородського університету «Педагогіка. Соціальна робота». 2017. №1(40). С. 157-161.
 6. Національна стратегія розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у НУШ. Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/1952020-33789> (дата звернення 11.04.2023)
 7. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (2020). Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-profstandart-vchitelya-pochatkovih-klasiv-vchitelya-zakladu-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i-vchitelya-z-pochatkovoyi-osviti> (дата звернення 11.12.2022).
- Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти (2020). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#n15>. (дата звернення 11.12.2022).

ВИКОРИСТАННЯ «ДОРІЖКИ ЗДОРОВ'Я», ЯК ТУРБОТА ПРО ФІЗИЧНЕ ЗДОРОВ'Я ДОШКІЛЬНИКІВ

Гудзяк Ірина Василівна

інструктор з фізкультури Дунаєвського закладу дошкільної освіти №3 Берізка Дунаєвської міської ради, Хмельницької області